

Nr. 05 | mei 2014 |
36ste jaargang |
verschijnt niet in augustus |
P 408.654

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*
vpkb.be

Inhoud

Schriftwerk / Woord van de voorzitter

Jan van den Berg: In de gevangenis	blz. 3
Steven H. Fuite: De weg, de waarheid en het leven	blz. 4

In het vizier: Ik zat gevangen en U kwam mij bezoeken

Greet Hulsman-van den Berg: Brief aan de buitenwereld	blz. 5
Annet Sinnema: Achter gesloten deuren - Interview met Jacomien Gijsbers	blz. 6
Eefje van der Linden: Traliemama's - boekbespreking	blz. 8

Nederlandstalige communautaire coördinatie

Aaldert Prins: Via VIAA	
Protestantse Omroep	
Webpastoraat	blz. 11

Coördinatie Bezinning en Dialoog

Greet Heslinga: Brochure Bijdrage aan vrede	blz. 12
Frans van der Sar: Bruggelingen en Zeeuwsvlamingen op reis in Israël en Palestina	blz. 13

Nieuws uit de Synodale Raad

Uw bijzondere aandacht voor

Rob van Drimmelen: Europese verkiezingen en de Kerken	blz. 16
Ernst Veen: Over de overheid	blz. 17
Annet Sinnema: Afscheid van De Open Poort	blz. 18

Aankondigingen

Marc Vuylsteke: Kroniek van de in 1913 verdwenen protestantse gemeente te Etikhove	blz. 19
--	---------

Colofon

Advertentie

Bruxelles-Musée zoekt diaken met bijzondere opdracht	blz. 20
--	---------

Uit de redactie

Vorig jaar boden wij u rond deze tijd enkele diepgravende artikelen over het gevangenispastoraat. Zaken als herstelrecht en verzoening kwamen aan de orde (www.kerkmozaiek.be/1304.pdf).

Deze keer komen we erop terug, maar nu van de andere kant, van binnenuit als het ware. Twee gevangenis-aalmoezeniers, *moeders in Israël*, gaan met pensioen en vertellen hun verhaal. Daarin komt – ook letterlijk – de gevangene zelf aan het woord. Ik zat in de gevangenis, zegt Jezus, en jij hebt mij een bezoek gebracht.

Ook de verkiezingen kunnen niet ontbreken in dit nummer. U krijgt achtergrond bij Europa en ook extra uitleg de beroemde zin van de apostel Paulus over de *overheid die door God is ingesteld* (Romeinen 13). Lees maar, ook daar staat weer meer dan u dacht.

Namens de redactie
Dick WURSTEN

In de gevangenis

Ik heb reeds menigmaal een gevangenis van binnen gezien, nee, niet vanwege een door mij gepleegd misdrijf, maar vanwege een Bijbelse opdracht om hen te bezoeken. Dat is op zich geen eenvoudige zaak, want je komt niet zo maar een gevangenis binnen.

Uit mijn Braziliaanse tijd herinner ik mij nog levendig de bezoeken aan de grote gevangenis van Carandiru in de stad São Paulo. Ooit is over die gevangenis nog een beruchte film gemaakt over het met gewapende hand neerslaan van een opstand binnen de muren. Daarbij vergeleken zijn de opstanden in Belgische gevangenissen klein bier.

Voordat ik Carandiru de eerste keer binnenkwam om een wegens drugssmokkel tot acht jaar cel veroordeelde landgenoot te bezoeken, werd ik bij de directeur ontboden. Hij was de zoon van een Presbyteriaanse predikant en legde me piekfijn uit aan welke regels ik mij had te houden. De gevangene heeft maar één doel, zo zei hij, en dat is: ontsnappen. En als hij daarvoor de bezoekende gevangenispredikant kan gebruiken, zal hij dat niet laten. En verder mocht ik niets meenemen naar binnen en niets meenemen naar buiten. Ik was gewaarschuwd.

Nu werden in die tijd al de gevangenen van niet-Braziliaanse afkomst streng gescheiden gehouden van de autochtone gevangenen, omdat het risico op vechtpartijen te groot was. Immers, men ging er vanuit, dat de buitenlanders wel eens iets extra's toegestuurd kregen van bezorgde familie in Europa. Dat betekende in de praktijk, dat je zo ongeveer alle gevangenisgangen en poorten door moest. Een hele wandeling waar je niet vrolijk van werd.

Men klaagt wel eens over de erbarmelijke staat van onderhoud van de oudere huizen van bewaring en gevangenissen in dit land, maar het kan nog veel slechter. Doorgaans kreeg ik de vraag om iemand op te zoeken via de *Stichting Epafras*. Alle getrouwe Bijbelkenners weten natuurlijk dat Epafras samen met de apostel Paulus in het gevang zat.

De Stichting Epafras probeert met behulp van vrijwilligers zo veel mogelijk gevangenen in buitenlandse gevangenissen te bezoeken. Ruim 2.100 van mijn landgenoten zitten momenteel in vijfenzeventig verschillende landen vast, waarvan tachtig alleen al in Brazilië.

Epafras krijgt de informatie meestal van de consulaire vertegenwoordigers ter plaatse. In São Paulo ging ik veelal op uitnodiging van het consulaat mee op bezoek. Dat was gemakkelijker om binnen te komen vanwege

de diplomatieke status die mijn reisgenoot kon overleggen. Zo heb ik vele gevangenissen van binnen mogen bewonderen. En de heilige wens uitgesproken om daar nooit één nacht in door te brengen.

In Psalm 102 wordt gesproken over *het zuchten van gevangenen*. Menigmaal heb ik dat aan den lijve ervaren. Het is overigens verbazingwekkend hoe vaak in de Bijbel over gevangenen en over de gevangenis wordt gesproken. Bekende gevangenen zijn Jozef, Simson, Micha, Jeremia, Hosea, Johannes, Jacobus, Petrus, Paulus, en Jezus zelf.

Bekommer u om de gevangenen alsof u samen met hen gevangen zat. Met die tekst uit de brief aan de Hebreërs is dit werk verantwoord. Dat veroordeelde criminelen vast mogen zitten, staat buiten kijf, ze zitten er niet voor niks, maar dat neemt niet weg dat zij onze aandacht verdienen. Hoeveel te meer dan die gevangenen die om politieke of religieuze redenen vast zitten in de erbarmelijke gevangenissen van de derde wereld. Laten we hen niet vergeten in onze gebeden.

Ds. Jan VAN DEN BERG,
predikant te Brasschaat.

De weg, de waarheid en het leven

'...Jullie kennen de weg naar waar ik heen ga'. Toen zei Tomas: 'Wij weten niet eens waar u naartoe gaat, Heer, hoe zouden we dan de weg daarheen kunnen weten?' Jezus zei: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door mij. Als jullie mij kennen, zullen jullie ook mijn Vader kennen, en vanaf nu kennen jullie hem, want jullie hebben hem zelf gezien.' Daarop zei Filippus: 'Laat ons de Vader zien, Heer, meer verlangen we niet.' Jezus zei: 'Ik ben nu al zo lang bij jullie, en nog ken je me niet, Filippus? Wie mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Waarom vraag je dan om de Vader te mogen zien?' (Johannes-evangelie 14, 4-9)

Jezus verlaat zijn leerlingen. Van bovenstaande afscheidswaarden is vooral de uitspraak *Ik ben de weg, de waarheid en het leven* bekend geworden. Een weg is ons een middel om ergens te komen, in doorgaans liefst zo min mogelijk tijd. Veel brave ouders met een baan zetten 's morgens uiterst liefdevol hun kinderen af aan de schoolpoort en scheuren vervolgens met een rotvaart en met aanmerkelijk minder liefde over sluiptwegen, langs andere scholen, langs andere kinderen. Op weg naar het doel. Wij zweren bij het doel.

Op gelijkaardige wijze - zo uniek zijn wij moderne mensen ook weer niet - stoomden heel wat kerkgangsters de voorbije eeuwen met deze tekst meteen door naar het eindpunt. *Ik ben de weg* werd dan: *Ik ben de manier, ik heb de code om bij God te komen*. Maar zo rechtdoor is het helemaal niet. Een weg moet worden *gegaan*, niet gegrepen. Vraag jezelf eens af wàt jij Jezus nu precies hoort zeggen: *'Ik ben de weg'* of *'Ik ben de weg'*?

Mogelijk speelt Jezus met twee typisch semitische betekenissen van het woord *weg*: de weg die er ligt en de weg die er pas is, als hij begaan wordt. Tomas vraagt naar de geplaveide weg. Jezus antwoordt door zichzelf neer te leggen als de weg die er pas is, zich stap voor stap opent, als hij betreden wordt. Je hebt je een weg te

banen... het kapmes en de jungle. Plots klinken de woorden *niemand kan bij de Vader komen dan door mij* heel anders. Als een oproep tot een levensweg en geen tekst om vooral anderen mee om de oren te slaan.

Het doet me denken aan pelgrims die na een lange tocht eindelijk en vol emotie bij het einddoel aangekomen, er vooral van getuigen dat er onderweg zoveel met hen is gebeurd. Veel gezien, maar vooral anders naar zichzelf, naar binnen gekeken.

Ik ben de weg, de waarheid en het leven, zegt Jezus. Als je het concreet, bewegend, oosters leest, sluit het alles ineen en hoor je zoiets als: *Ik ben de ware weg ten leven*. Filippus reageert: 'Als u ons dan echt wilt helpen, gun ons dan éven een blik op de Vader. Dan zullen wij als leerlingen aan alle jaloezie en roddel en ergernis voorbijgaan, elkaar en anderen erkennen als volop mensen, uw mensen'.

Ten gronde zegt Jezus niets nieuws meer: 'Je moet goed kijken, Filippus!' Jezus herhaalt dat God zich laat zien, de waarheid zich ontplooft en het leven zich opent, onderweg. Je moet goed kijken, je moet goed kijken waar je loopt.

Ds. Steven H. FUIITE,
Voorzitter Synodale Raad.

Bijdragen voor het volgende nummer verwacht de redactie graag uiterlijk 5 mei 2014.

**Thema van het juninummer:
*Pinksteren - Feest van de Kerk***

Brief aan de buitenwereld

In de gevangenis zitten heel uitlopende personen, van macho's met een *ongewenste beroepskeuze* tot heel kwetsbare mensen bij wie in hun leven iets dramatisch is fout gelopen. De opdracht van een aalmoezenier is om met iedereen contact te maken, die daarvoor openstaat. De gesprekken zijn dan ook heel uiteenlopend. Aan één van de vrouwelijke gedetineerden heb ik gevraagd of ze iets op papier wilde zetten met als titel *Brief aan de buitenwereld*. Dit zijn haar woorden.

Een boze, harde wereld, zo stelde ik mij steeds de gevangenis voor. En zo voelde het ook aan, van zodra de celdeur achter je dichtsloeg. Hoe kon ik hier overleven? Ik als gevoelige, rustige vrouw. De paniek en angst hadden zich van mij meester gemaakt. Gelukkig was daar mijn eerste kamergenote. Een celgenote vond ik te hard klinken. We zouden maar korte tijd samenzijn. 5 dagen later zou ze vrij gaan. Nooit zal ik vergeten hoe ze mij heeft opgevangen, getroost en mij hier wegwijs gemaakt. Ze zorgde mee voor een vangnet, zodat ze mij hier met een 'gerust' hart kon achterlaten. Want, geloof het of niet, op amper 5 dagen kregen we een 'band.' Twee wildvreemden, die door de slechte speling van het lot werden samen-gebracht en moesten samenleven in een kleine ruimte. De dag van haar vertrek was voor ons beiden een met gemengde gevoelens. Enerzijds de blijdschap van haar vrijheid, anderzijds het emotionele afscheid.

We zijn nu 2 jaar later en ik zit nog steeds in dezelfde kamer. Ik zie ze niet meer als mijn cel, maar als mijn veilig nestje, mijn cocon, waar ik in kan terugvluchten als het mij teveel wordt. Het leven hier is als vallen en weer opstaan, maar meer met vallen. Maar je moet telkens de moed bij elkaar schrapen om weer op te staan, want je hebt geen andere keuze. Elke dag moet je door, of je nu zin hebt of niet.

Geleidelijk aan vind je hier je weg. Je moet oppassen voor de valkuilen, die er soms zijn. Jammer genoeg meent niet iedereen van de vrouwen het goed met jou. In al mijn goedgelovigheid en naïviteit, ben ik al vaak met mijn gezicht tegen de muur gebotst. Maar ook daar leer je lessen uit, zodat je er sterker van wordt. 'Ik ben hier gegroeid als persoon. Twee jaar geleden kwam ik hier toe als een heel bang iemand, die geen zelfvertrouwen meer had. Iedereen kon zo over me heen lopen. Ik ben ondertussen al sterker geworden, omdat je hier ook engelen ontmoet. Ik noem deze mensen engelen, omdat ik voel dat ze mij meedragen op mijn pad. En omdat ik voel dat ze mij niet veroordelen en het goed met me voor hebben. Zij zien mij als mens, en niet als een gevangene. Mijn eerste kamergenote is één van hen. Ik heb haar amper 5 dagen gekend, maar nooit zal ik vergeten hoe ze mij heeft opgevangen. En zo mee een eerste steen heeft gelegd voor mijn nieuwe toekomst. Want ondanks de harde realiteit hier moet je daar in durven geloven. Want ooit, ooit komt de dag, dat ook de deur open gaat voor mij. Tegen dan wil ik bestand zijn voor de wereld hierbuiten.

Zo'n tekst illustreert heel goed op welk veld de gevangenis-aalmoezeniers hun werk mogen doen. Er zijn vaak indringende gesprekken, in de spreekkamer of op cel. Men kan velen bijstaan tijdens moeilijke momenten. In de afgelopen 13 jaar heb ik dit met veel enthousiasme gedaan. Nu ik 70 word, is het voor mij afgelopen. Met pijn in het hart neem ik afscheid. Het is een deel van mezelf geworden en ik ben er zeker van dat ik ze zal missen, die vrouwen en mannen. Hopelijk komt er gauw weer iemand, die dit werk namens de VPKB gaat overnemen. Van harte hoop ik dat u in uw gedachten en gebeden dit werk wilt dragen.

Greet HULSMAN-VAN DEN BERG,
gevangenis-aalmoezenier Antwerpen.

Achter gesloten deuren

Op 1 maart jl. nam Jacomien Douwes-Gijsbers als aalmoezenier van de protestantse eredienst afscheid van de vrouwenafdeling van de gevangenis in Gent. In dit artikel blikt ze terug op bijna zeventien jaar werken achter gesloten deuren.

Jacomien: 'Zeventien jaar geleden kwam ik met mijn man, ds. Willem Douwes, vanuit Hellevoetsluis (Nederland) naar Denderleeuw. Mijn man had daar het op hem uitgebrachte beroep aangenomen. Al vrij snel na onze aankomst vroeg hoofdaalmoezenier ds. Chris Bultinck ons beiden, of we

als aalmoezenier in het gevangeniswezen aan het werk wilden gaan. Ons antwoord luidde: ja.

In september 1997 werd ik via het Ministerie van Justitie voorgedragen voor een post op de vrouwenafdeling van de Gentse gevangenis. Die heb ik geaccepteerd. Tot aan mijn pensionering op 1 maart jl. heb ik steeds op dezelfde afdeling gewerkt. Af en toe werd me ook gevraagd wat pastoraat los te laten op mannen die moeilijk benaderbaar waren - bijvoorbeeld vanwege hun boosheid of juist vanwege een apathische houding. Blijkbaar straalde ik juist die rust en moederlijkheid uit die nodig waren om contact te leggen. Ik was niet angstig, terwijl ik toch alleen met de gedetineerde op cel was. Deze gedetineerden werden ook door een mannelijke rooms-katholieke aalmoezenier bezocht, maar dat had toch een andere impact.

In de gevangenis tref je, net als buiten de gevangenis trouwens, meer rooms-katholieken en moslima's aan dan protestanten. Ik had een goed contact met de rooms-katholieke aalmoezenier van de vrouwenafdeling. Hij vroeg me af en toe bepaalde personen te spreken. Ik heb dat altijd graag gedaan, zonder aanzien des persoons.

Vooral luisteren

Via een rapportbriefje konden gedetineerden een gesprek aanvragen met een aalmoezenier. Als ik een verzoek binnen kreeg, maakte ik direct kennis en ging ik meestal de week daarop al op bezoek. Er werden vooral zeer basale vragen gesteld. Menselijke vragen, niet direct geloofsvragen. Ik trof vaak vrouwen die door het

leven in de maling waren genomen, mensen uit gebroken gezinnen, mensen die zichzelf zagen als de mislukelingen van de maatschappij.

In de gesprekken kwam het voor mij vooral aan op luisteren. Proberen niet te oordelen, ze weg te leiden van hun negatieve gedachten en samen te zoeken naar positieve dingen.

Van ieder gesprek maakte ik aantekeningen; de datum van het gesprek en wat steekwoorden, zodat ik een week later gemakkelijk kon aansluiten op eerdere gesprekken. Ik ging wekelijks op bezoek. Dat deed mensen zeer goed. Ik schreef alles op voordat ik de gevangenis verliet, op weg naar huis kauwde ik het allemaal nog eens goed door en eenmaal thuis had ik het meestal verwerkt. Dat ik er eventueel ook nog eens met mijn man over kon doorpraten, hielp natuurlijk ook. Want de verhalen waren soms heel intens, ik hoorde dingen die ver van mijn eigen leefwereld stonden. Het heeft me veel geleerd.

Als een familielid zo nabij

Vertrouwen is in de gevangenis een centraal thema bij het opbouwen van contacten. Het is van groot belang als aalmoezenier op je hoede te blijven en niet teveel betrokken te raken: een vrouw met wie ik vijftien jaar heb opgetrokken heeft me ooit, na haar vrijlating, voor leugenaar versleten omdat enkele dozen die ik voor haar gestockeerd had, verdwenen zouden zijn. Dat heeft me zeer geraakt. Door zulke ervaringen kun je zelf ook beschadigd raken.

Daar staat tegenover dat ik nog steeds incidenteel contact heb met ex-gedetineerden. Ik kreeg een keer een overlijdensbericht van de vader van een net vrijgelaten gedetineerde. Toen ik haar opbelde zei ze, dat ze het erg op prijs zou stellen als ik naar de begrafenis wilde komen. 'Want dan kan ik er met je over spreken,' zei ze. Ik ben gegaan. De nazit van de begrafenis werd bijna jolig. De vrouw vroeg me toen of ik in haar plaats de aanwezigen wilde bedanken. Zelf kon ze dat niet opbrengen. Ik heb dat in haar geest gedaan en was getroffen door het vertrouwen dat ze me schonk. Ik besepte dat ik een soort familielid geworden was. Dat vertrouwen hebben ze in hun leven zo weinig gehad. Je trekt op hun condities met elkaar op. Het mooie is dat je de christelijke waarden kunt laten zien. Het komt aan op het

doen. Toch bleef het geloof niet onbesproken. We hebben bijvoorbeeld vaak psalmen gelezen. Dat was voor de vrouwen heel verrassend: hé, staat dat er ook in ...

Met vrouwen van rooms-katholieke huize kwam ook regelmatig het verschil met het protestantisme ter sprake.

Je mag geen misbruik maken van de situatie door te gaan evangeliseren of te pushen. Dat is heel gevaarlijk en kan slecht uitpakken. In de eerste jaren organiseerde ik wel kerst- en paasfeestjes op de afdeling, waarvoor ik alle vrouwen uitnodigde. Enkele gemeenteleden uit Denderleeuw kwamen mee, vooral ook om de kerst- en paasliederen mee te zingen. De vrouw van ds. Bultinck bracht haar gitaar mee en ik maakte een liturgie. Ik mocht versnaperingen, versieringen en servetten binnen brengen. In dat soort activiteiten kon je je geloof kwijt, de vrouwen kwamen er naderhand vaak op terug. Helaas, na verloop van tijd konden dit soort bijeenkomsten niet meer georganiseerd worden vanwege overbevolking en het verstrakken van de regels.

Gedeelde zorg

Ik was er trouwens niet alleen voor de gevangenen. Ook met de penitentiare beambten heb ik altijd goede contacten onderhouden. Dat is niet evident, want ik was toch een vreemde eend in de bijt. Het duurde dan ook een tijd voor ik hun vertrouwen had gewonnen. Op den duur vroegen ze mijn raad als ze bijvoorbeeld problemen hadden met een gedetineerde. Ook heb ik bewakers wel eens voorzichtig en met begrip voor de situatie kunnen waarschuwen. We hadden een gedeelde zorg voor de gedetineerden.

Het penitentiair systeem faalt in mijn ogen op psychisch en psychologisch gebied. Er is te weinig aandacht voor de gedetineerden. Daar kan de aalmoezenier veel betekenen. Dat moet echter wel groeien, je bereikt dat niet in de eerste paar jaar.

In vertrouwen en geloof

Ik ga de veelheid aan contacten missen. Maar aan alles komt een eind. Daar ben ik me wel van bewust. Ik ben dankbaar voor de mooie jaren. Het werk in de gevangenis heeft voor mijn man en mij een nieuwe wereld geopend, onverwacht en ongedacht. Het heeft ons gegrepen en we hebben ons er met hart en ziel voor ingezet. Het is echt een verrijking van ons eigen leven.

De afgelopen veertien maanden heb ik besteed aan het verbeteren van de leefomstandigheden van mijn liefste, die na een hersenbloeding nu in een verzorgingshuis woont.

We zijn altijd voor anderen bezig geweest. We zijn dankbaar en ontroerd voor wat we terugkrijgen nu we het zelf nodig hebben. We blijven ons leven leven, in vertrouwen en geloof.'

Interview: Annet Sinnema

50-jarig bestaan Hasselt

11 mei 2014

U bent van harte welkom op zondagmiddag, 11 mei om 15:00 in het kerkgebouw aan de Kuringersteenweg 81, voor een feestelijke dankdienst en receptie achteraf met toespraakjes en muziek. Samen willen we stilstaan bij het heuglijke feit, dat 50 jaar geleden de protestantse kerk te Hasselt ontstond. Graag vooraf een seintje geven als u van de partij kunt zijn.

Namens Kerkenraad & Bestuursraad van de VPKB Hasselt,
ds. Lianne de Oude
tel. 011/ 82 33 80
e-mail: lianne.deoude@scarlet.be

“Er zit zoveel liefde in mij en ik kan er niets mee doen”

Aan belangstelling voor de gevangenis en hoe het leven daar is, is er geen gebrek. Dat blijkt niet alleen uit kijkcijfers die uitzendingen als *Luk Alloo in de gevangenis* behalen. Ook mensen in mijn omgeving vragen regelmatig naar mijn ervaringen als gevangenis-aalmoezenier. Alleen al daarom ben ik gelukkig met een boek als dit. Ik kan al die belangstellenden nu met een gerust hart aanraden dit boek te kopen of te ontlenen. Ook al omdat het boek niet inzoomt op het misdrijf maar op de relaties tussen mensen en in dit geval speciaal op de relatie van moeder en kind. De gevangenisstraf mag dan een paar maanden tot 30 jaar zijn, moeder ben je de rest van je leven.

Slechts 4% van de gevangenen zijn vrouwen, 80% van hen zijn moeder. De vragen, verzuchtingen en strijd die deze rol meebrengt in de gevangenis wordt aan de hand van allerlei zaken beschreven: je kind heeft examens en je hebt maar een kwartier per dag om te bellen; je kunt niet meegaan op de eerste schooldag; je mist de eerste communie van je kind; je kind komt onaangekondigd niet naar het bezoek waar jij naar uitkeek. Het zijn allemaal zaken die dagelijks op een vrouwenafdeling spelen. Toch blijft het boek niet steken bij enkel sentimenten en het trapt niet in de valkuil medelijden te willen opwekken. De persoonlijke getuigenissen die het boek rijk is, gaan verder dan dat. De vrouwen vertellen over hun geschiedenis en hun strijd om toch iets goeds van hun leven te maken: iets met hun liefde te doen. Bovendien horen we niet alleen de stemmen van de moeders, ook de kinderen, ouders, hulpverleners, beampten, een rechter en directie komen aan het woord. Als lezer(es) krijg je zo

een breed beeld van wat nu die muren zijn die ouders van kinderen scheiden. Daarbij kijkt De Vos over de grenzen heen naar de situatie in het buitenland met aandacht voor Israël met één van de laagste percentages vrouwen in de gevangenis. Ook een stukje historiek ontbreekt niet.

Sabine De Vos stelt in haar boek een aantal vragen bij de manier waarop de maatschappij met schuld en straf wil omgaan. Juist door in te zoomen op de relatie van ouder en kind wordt duidelijk dat een misdaad niet alleen het slachtoffer en zijn of haar familie treft. De kinderen van de dader worden vaak mee gestraft en ondervinden hiervan de gevolgen. De gevangen moeder heeft ook daar een schuldgevoel over. Juist ten aanzien van hun kinderen heeft zij het gevoel haar tijd te verdoen. Het schuldgevoel, de kinderen aan hun lot over te laten, weegt zwaar. De kinderen op hun beurt groeien op met het idee zelf slachtoffer te zijn. Ze dragen een last die niet zelden uitmond in het herhalen van de geschiedenis van de ouders. Terwijl strafmaatregelen waar meer aandacht voor de kinderen is, bijdragen aan minder recidivisme en minder gedetineerden. Dit blijkt uit de vergelijkingen met het buitenland.

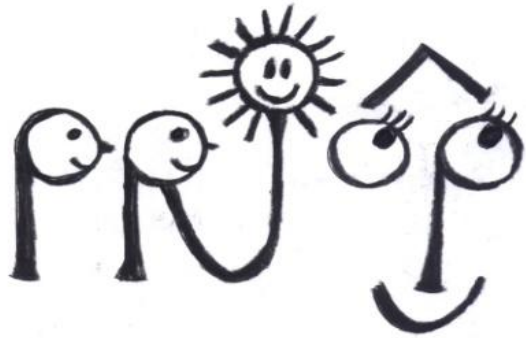
Naast de lof over het boek toch een enkele kanttekening. Sabine De Vos, zelf moeder, stelt iets te weinig kritische vragen bij haar invulling van het begrip moederschap. Ze gaat wat mij betreft er iets te gemakkelijk vanuit dat mannelijke gedetineerden niet die *moederlijke* zorgen kennen. Ze had de vraag open kunnen laten en beleidsmakers kunnen aansporen na te gaan of wat in haar boek staat ook geldt voor de andere 96% van de gevangenisbevolking. Het boek bewijst daarmee echt

een dienst aan de maatschappelijke discussie.

Eefje VAN DER LINDEN
Protestants-Evangelisch aalmoezenier
Penitentiare instelling Gent

Sabine De Vos, *Traliemama's*. Wat als tralies en muren staan tussen moeders en kinderen? Linkeroever uitgevers, Antwerpen, 2013, 345pg. Prijs €19,95

ProJOP- nieuws

Nieuw op ProJOP.be: creatieve methodieken

Nood aan inspiratie? Geen fut om zelf het internet af te surfen op zoek naar leuke ideeën? Op vraag van enkele gemeenten en het Protestants-Evangelische Godsdienstonderwijs (PEGO) heeft ProJOP op de website plaats gemaakt voor twee pagina's vol met creatieve methodieken: één gericht op kinderen en één gericht op tieners/jongeren.

Zo vind je er bijvoorbeeld tips rond creatieve manieren van bidden, voor het gebruik van filmpjes, creaties om te maken... en het is natuurlijk de bedoeling dat er steeds meer bij komt. Dus als je leuke tips hebt, knutselideetjes, goede websites waar we naar kunnen verwijzen... geef het zeker door!

Je kunt nu al een kijkje nemen op

<http://www.projop.be/category/werkvormen-kinderen/> en

<http://www.projop.be/category/werkvormen-tieners/> (of kijk onder het aanbod voor volwassenen op de site.

Kinderactiviteit

Willen jullie dit voorjaar of deze zomer aan de slag met een leuke activiteit voor kinderen? Maar zou wat ondersteuning bij de organisatie, opstart en/of de dag zelf welkom zijn?

ProJOP helpt je graag! Stuur een mailtje naar projopvpkb@gmail.com

KAP-kamp

Geïnteresseerden graag melden bij Marian!

Ook deze zomer kunnen jongeren van 18-25 jaar weer mee op KAP-kamp. Bestemming is dit jaar Duitsland, het thema *Seeds of love and freedom*, het gezelschap internationaal.

Lijkt het je iets? Kijk eens op <http://www.projop.be/kap/>

De werkgroep vraagt predikanten hun jongeren actief aan te spreken over deelname. KAP is een heel toffe kans om voor weinig geld 3 heel boeiende weken door te brengen!

Contact: Marian Knetemann,
marian.knetemann@hommers.be

Maria EUWEMA,
Jeugdwerkondersteuner ProJOP.

Via VIAA

totdat iemand het om een of andere reden wilde bekijken of beluisteren. Zonder inventaris of afspeelapparatuur is dat echter niet zo eenvoudig. Bovendien bleken een aantal films met historische uitzendingen van de PRO of met historisch materiaal dat de PRO gebruikte, zich al in een bedenkelijke staat te vinden.

Het feit dat andere archieven met dezelfde problematiek kampen

Hebt u thuis nog een videorecorder en/of een cassette recorder staan? Bij veel mensen zijn deze apparaten inmiddels al verdwenen. Meestal naar het containerpark afgevoerd, bij een enkeling naar de zolder verbanen. Toch ligt de tijd nog niet zo heel ver achter ons, dat we beide apparaten driftig gebruikten om van alles mee op te nemen. Ik kan me nog herinneren dat wij thuis de eerste videorecorder in huis haalden. Je kon tv-programma's opnemen en op een tijdstip dat jou paste bekijken. Meer nog, je kon de opgenomen programma's zo vaak bekijken als je maar wenste. Al snel werd ook het eigen filmmateriaal op video over gezet. Maar al snel bleek ook de kwetsbaarheid van de videoband. Na verloop van tijd verminderde de kwaliteit van beeld en geluid totdat de band niet meer bruikbaar was. Hetzelfde probleem doet zich overigens ook voor met CD's en DVD's. Memorabele opnames gingen hierdoor verloren. De *goede oude* film bleek vaak duurzamer te zijn dan de *moderne* videoband. Maar ook al is pellicule duurzamer dan magneetband, ook films hebben niet *het eeuwige leven*.

Documentatie gedigitaliseerd

In de archiefruimte van de VPKB in de Brogniezstraat te Brussel is ook het archief van de Protestantse Omroep ondergebracht. Dit bestaat – weinig verbazend – grotendeels uit audiovisueel materiaal: films, video's geluidsbanden, audiocassettes... wat geduldig lag te wachten

leek een schrale troost. Maar niets is minder waar. Toen de Vlaamse overheid zich realiseerde dat er in Vlaanderen alleen al nog zo'n 600.000 uur aan audio en video in archieven op digitalisatie lag te wachten, werd het *Vlaams Instituut voor het Audio-visueel Archief* (VIAA) opgericht. Dick Wursten, hoeder van het archief in de Brogniezstraat werd door ondergetekende getipt, dat alle audio-visuele documentatie van de PRO op een professionele manier kosteloos door het VIAA zou kunnen worden gedigitaliseerd. Toen duidelijk werd dat de VPKB ook na digitalisatie eigenaar blijft van het materiaal, is deze buitenkans met beide handen aangegrepen. Momenteel worden de bewaarde geluidsbanden van radio-programma's gedigitaliseerd en in de loop van 2014-2016 volgt ook al het beeldmateriaal. Ik hoop u in de komende tijd dan ook geregeld verslag te doen van de stand van zaken.

Voorlopige inventarisatie

Ter voorbereiding van de digitalisatie heb ik een voorlopige inventarisatie gemaakt van het beeld- en klankmateriaal van het PRO-archief, wat enkele verrassende vondsten opleverde. Zo is er beeldmateriaal opgedoken over de oprichtingsvergadering van de Wereldraad van Kerken in 1948 te Amsterdam, een TV-programma over migranten uit 1966, een verslag van de YMCA-conferentie uit 1953 in het Duitse Kassel, beelden van de nieuwbouw van de kerk in Oostende, een uitzending over de

50ste verjaardag van de protestantse legeraalmoezenierdienst in 1964 en 100 jaar Abraham Hans, Dorothee Sölle. Het is de bedoeling dat een plaatsingslijst of inventaris voor iedereen toegankelijk zal zijn, maar het eigenlijke materiaal achter digitale slot en grendel wordt opgeslagen, net zoals het *gewone* archief zich ook in een afgesloten ruimte in de Brogniezstraat bevindt. Hierdoor blijft de VPKB de controle houden over dit materiaal, dat een waardevol inzicht geeft in het Belgisch protestantisme in een wereld in verandering.

Aaldert PRINS,
consulent publiekswerking en communicatie EVADOC.

EVADOC, opgericht in 2009, is een archief- en documentatiecentrum voor de kerken, de verschillende levensbeschouwelijke organisaties en personen die behoren tot de protestants-evangelische geloofsgemeenschap. Zij wil een geïntegreerde en integrale erfgoedwerking ontplooiën en een significante bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de protestants-evangelische biografie van Vlaanderen. De nadruk in de werking ligt op de interactie tussen de protestants-evangelische geloofsgemeenschap, cultuur en samenleving in Vlaanderen (in hun Belgische en internationale context).

www.evadoc.be
www.viaa.be

Brogniezstraat 44
1070 Brussel

Zondag 11 mei 2014

VRT, Eén om 09:10
Canvas laat + ooit gemist

“Natuurlijk”
Over verwondering, bewondering en respect
Realisatie: David De Decker
Productie: Antoinette Panhuis

Woensdag 21 mei 2014

Radio 1 om 20:03
Mens voor de mensen zijn:
Geloven, toch nog?
Frank MARIVOET

Webpastoraat

Iedereen heeft, op z'n tijd, behoefte aan een goed gesprek. Door omstandigheden kan het zijn dat men daar, in de eigen omgeving, niet onmiddellijk een beschikbare en/of geschikte persoon voor vindt. De Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) probeert op haar wijze digitaal in die behoefte te voorzien.

Wie de homepage (<http://vpkb.be/site/>) van de website van de VPKB opent en iets naar beneden scrollt? komt al snel, aan de rechterkant van de pagina, het blokje *een goed gesprek* tegen, met daarin een knop *pastoraat*. Wie daar vervolgens op klikt komt in het startmenu (<http://www.eengoodgesprek.be/>) waar vier predikanten (klikken op hun foto) worden voorgesteld die een luisterend oor en een schrijvende hand beschikbaar stellen voor iedereen die hen een vraag, kwestie of probleem wil voorleggen over het leven, het geloof of waarover dan ook.

Via de knop *Praten over wat?* krijgt u meer uitleg over hoe u dat kan doen, al dan niet anoniem. U komt dan ook in een menu waarin u in weinig of veel woorden uw hart kan luchten of een specifiek probleem kan voorleggen. Eén van de predikanten zal u dan antwoorden. Mocht u daarna het gesprek willen voorzetten dan kan dat via gewone mail.

Namens de Mediaraad, ds. Ernst VEEN

Bijdragen aan vrede

De stem van Palestijnse Christenen gehoord

Met de ervaringen van Gerrit Buunk als oecumenische begeleider in de Palestijnse Gebieden

stem van zusters en broeders met een lange geschiedenis ter plaatse.” (dr. Eddy Van der Borgh, coördinator Bezinning en Dialoog). Meerdere exemplaren (36 pagina's, 1.60€ per ex.) kunnen aangevraagd worden bij: greetheslinga@skynet.be. Er is ook een franse vertaling beschikbaar. Meer informatie op de website www.vpkb.be

Om alvast te noteren: dit jaar wordt in september weer de jaarlijkse *Wereldwijde Week voor Vrede in Palestina en Israël* gehouden van zondag 21-zaterdag 27 september. Dit is een initiatief van de Wereldraad van Kerken. De week valt samen met de Vlaamse Vredesweek. Het duurt nog even, maar handig om te weten:

www.worldweekforpeace.org

De werkgroep *Kerk in de Samenleving* heeft in maart jl. een kleine brochure uitgebracht: *Bijdragen aan vrede*. Hierin zijn artikelen samengebracht, die eerder verschenen zijn in Kerkmozaïek, met onder andere de ervaringen van ds. Gerrit Buunk tijdens zijn verblijf van 3 maanden in de Palestijnse Gebieden in het kader van het EAPPI programma van de Wereldraad van Kerken.

Ook zijn enkele artikelen opgenomen over de Palestijnse christenen naar aanleiding van het *Kairos Document*: Het uur van de waarheid. Een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden. Dit document, geschreven door Palestijnse christenen, werd in 2009 naar alle kerken gestuurd met de vraag om een reactie. In de brochure is ook de tekst van de *pastorale brief* opgenomen, die namens de Synode van de VPKB in december 2013 naar de auteurs van het *Kairos Document* is gestuurd. Daarin klinkt ook een appèl aan christenen hier. In het laatste hoofdstuk worden suggesties gegeven om er in uw gemeente aandacht aan te besteden. Aan elke gemeente zijn twee exemplaren gestuurd. In de begeleidingsbrief stond o.a.: “We hopen dat met behulp van dit document, de Kairos tekst zijn weg vindt binnen uw gemeente. We beschikken nu over een theologische duiding door Palestijnse christenen bij het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Een onontbeerlijke

Rechtzetting

Bij het ter perse gaan van de vorige Kerkmozaïek dachten we eraan, dat we iets vergeten hadden te vermelden, namelijk dat de coverfoto door mevrouw Ingrid van Oudheusen genomen werd aan het voorportaal van de protestantse kerk te Brasschaat. Met onze excuses.

Bruggelingen en Zeeuwsvlamingen op reis in Israël en Palestina

Van 25 maart t/m 3 april trok een groep van dertig gemeenteleden uit Brugge en omgeving en uit de Zeeuwsvlaamse kanaalzone samen op door het Heilige land. Het was een mooie en geslaagde reis, die in het teken stond van een kennismaking met het land met zijn bezienswaardigheden en heilige plaatsen, maar die evenzeer een kennismaking bood met de politieke realiteit. Een gecompliceerde realiteit, zowel voor wie er op bezoek komt als ook voor wie er woont. Een land van tegenstellingen: politiek, religieus, cultureel en maatschappelijk. Het maakt veel verschil wat je moedertaal is: Hebreeuws of Arabisch. Het maakt veel verschil waar je woont: in Tel Aviv of Jeruzalem, op de Westbank of binnen de grenzen van Israël van voor 1967, in Galilea of in de Negev, in Gaza. Een land dat nog niet zeker is of het in twee afzonderlijke staten wil leven of in één.

Hoe zie je de realiteit van het land?

Omdat de realiteit van Israël en Palestina zo ingewikkeld is, wordt ze al snel gevat in ideologische clichés, waarmee ook politiek kan worden bedreven. Bijvoorbeeld: *Israël is een Westers baken van democratie en beschaving in de duistere, gewelddadige, dictatoriale wereld van het Midden-Oosten; alle Arabieren zijn fanatieke moslims en potentiële terroristen; Joden zijn gewelddadige bezetters en slechte mensen; de Westbank en Gaza zijn grote gevangenissen.*

In zulke clichés kan een kern van waarheid zitten, maar ze zijn vaak veeleer misleidend en gevaarlijk. Er zijn b.v. ook Arabische Christenen. Moslims in Israël en op de Westbank zijn over het algemeen niet fanatiek, maar beschouwen zich als moslim op dezelfde wijze als veel mensen in België zichzelf als Rooms-Katholiek beschouwen. Het is ook maar van welke kant je het bekijkt: Joodse Israëli's en Arabische inwoners van de Westbank en Gaza zijn het er over eens dat de Westbank en Gaza, met hun beperkte bewegingsvrijheid en hoge muren en hekken rondom, op een gevangenis lijken. Maar de eerstgenoemden vinden dat vaak volstrekt terecht en de laatstgenoemden ervaren het als een dagelijks groot onrecht. Het hernieuwde vredesproces onder Amerikaanse leiding zoekt, tussen alle tegenstellingen en beladen clichés door, een weg naar vrede. Dat lijkt bijna onmogelijk. Maar we mogen ons gebed voor de vrede voor Jeruzalem nooit opgeven. Het is een droom waarin de Bijbel ons vraagt te blijven geloven!!

Het belang van persoonlijke ontmoetingen

Persoonlijke ontmoetingen met mensen, Joods en Arabisch, werken het best om iets van de gecompliceerde realiteit te begrijpen en wat los te komen van de clichés. Dat was ook de ervaring van onze groep. De *pastorale brief*, die namens de Synode van de VPKB in december 2013 in reactie op de bespreking van het *Kairos Document* aan de opstellers werd verstuurd, beveelt zulke contacten aan.

We hadden gekozen voor het Nederlandse reisbureau *Makor Reizen* in 's Hertogenbosch, omdat zij reisprogramma's aanbieden die aantrekkelijk zijn zowel voor wie het land voor het eerst bezoekt als ook voor wie geïnteresseerd is in de politieke actualiteit van Israël en Palestina. *Makor* kan Nederlandstalige en Franstalige reizen verzorgen met vertrek vanaf Zaventem. Ze werken samen met *Amiel Tours*, een Israëliisch familiebedrijf dat als een prominente tourorganisator in Israël geldt en dat beschikt over een ruim bestand aan Nederlands- en Franstalige Israëliische en Palestijnse gidsen. Reisprogramma's kunnen geheel op maat worden gemaakt. We hadden het genoeg de president van Amiel, Oni Amiel, te ontmoeten. Hij heeft een fantastisch breed netwerk van contacten opgebouwd in Israël en Palestina en zelfs ook in Gaza. Bezoeken aan Gaza zijn nu helaas niet mogelijk, maar hij zei ons dat hij er onmiddellijk weer mee zou beginnen als het weer kan. Het is ook zijn overtuiging dat reizen, die grenzen en tegenstellingen durven te overstijgen, bijdragen tot vrede.

Makor biedt in juni een zeer aantrekkelijk geprijsde oriëntatiereis aan (500 €), voor predikanten en voorgangers die een reis naar Israël en Palestina overwegen. Zie daarvoor: www.makorreizen.nl/reis/promotiereis-israel-en-de-palestijnse-gebieden/algemeen.aspx

Een unieke kans die wij gaarne aanbevelen.

Ds. Frans S.J. VAN DER SAR

Ds. F.S.J. van der Sar, predikant in Brugge, en zijn echtgenote, Ds. A.M. van Andel, predikante in Zeeuws-Vlaanderen, waren van 2009 tot 2012 werkzaam in Nes Ammim in Israël. Een blog die een indruk geeft van de reis is te vinden op: <http://israelreis2014.wordpress.com>

Werkgroep Eigentijds Kerkzijn

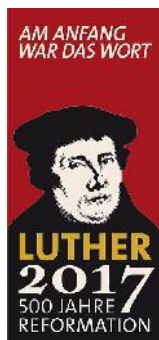

Door de synodevergadering werd aan deze Werkgroep een zeer ruim geformuleerde opdracht gegeven. Het blijkt nodig te zijn om dit nadenken over meer adequaat Kerkzijn en de poging om daar concrete voorstellen over te doen, enigszins af te bakenen. Daartoe heeft de Synodale Raad de Werkgroep laten weten hoe in deze eerste fase de opdracht enigszins verfijnd zou kunnen worden en op een rij gezet waaraan prioriteit zou kunnen worden gegeven.

Mw. Karin Nechelpot staat in voor het secretariaat van de werkgroep en naast ds. Edwin Delen als voorzitter zal er door de werkgroep iemand aangeduid worden om het werk wat meer te coördineren.

Namens het district Oost- en West-Vlaanderen wordt nog een afvaardiging verwacht. De andere districten zijn vertegenwoordigd. Het is belangrijk dat het werk van deze groep gedragen wordt door alle districten en dat de contactpersoon regelmatig verslag uitbrengt op de districtsvergaderingen.

De Synodale Raad heeft ondertussen al een aantal beslissingen genomen om enkele bijzondere opdrachten te creëren, zoals een jeugdwerkondersteuner aan Nederlandstalige zijde en een communicatiedeskundige voor onze landelijke kerk. Uiteraard is het niet de bedoeling om met dergelijke maatregelen alvast een voorschot te nemen op de eventuele voorstellen van de werkgroep Eigentijds Kerkzijn. Met het instellen van de werkgroep is een grondig werk en een langdurig proces begonnen. We hopen de eerste voorstellen op de synodevergadering van november te kunnen bespreken. Maar ook intussen moet de Kerk verder.

Werkgroep REFO 2017

De voorzitter van de Synodale Raad leidde in maart een eerste vergadering van deze Werkgroep en zal op vraag ook in het vervolg proberen deel te nemen aan de vergaderingen van deze Werkgroep. Er leven heel wat ideeën en we kijken uit naar de activiteiten die uiteindelijk gepland zullen worden in het kader van het gedenken van 500 jaar Reformatie.

Samenstelling Synodale raad

Op dit moment zijn er in de Synodale Raad twee lege stoelen. De ene komt toe aan het district Franstalig Brabant en staat leeg door het feit dat de districtsafgevaardigde, dhr. Bernard Espion, doorgeschoven is naar de stoel van vicevoorzitter

Franstalig. Hij neemt deze taak waar tot aan de synodevergadering van november 2014, waarop verkiezingen zullen plaatsvinden. De andere lege plek is die van het district Oost- en West-Vlaanderen. We hopen dat de komende districtsvergadering van Oost- en West-Vlaanderen iemand zal kunnen benoemen tot aan de synodevergadering van november.

Herdenking eerste synodevergadering, 175 jaar geleden

17 oktober 2014

In het vorige nummer van Kerkmozaïek kon u twee artikels lezen rond de eerste synodevergadering van de Protestantse Kerk in België in april 1839.

Voor het ogenblik wordt druk aan een programma gewerkt om dit feit te herdenken op 17 oktober 2014. U verneemt hierover later zeker meer, maar onthoud alvast de datum.

Algemene Kerkvergadering 2015

Mons (Bergen) is in 2015 culturele hoofdstad van Europa. In het district West-Henegouwen is een werkgroep aan de slag gegaan om in dit kader de Algemene Kerkvergadering van de VPKB te organiseren. De exacte datum hopen wij u in het volgende nummer bekend te maken.

Overleg van Christelijke Kerken in België

Namens onze Verenigde Protestantse Kerk in België zetelen hierin voor het ogenblik de voorzitter van de Synodale Raad en mw. Anneke Vercruysse-de Raaf, die aangaf om vanaf juni 2014 in dit Overlegorgaan vervangen te willen worden. Wel werkt zij nog volop mee aan de bijeenkomst van de Europese Nationale

Raden van Kerken, die dit jaar van 20 tot 23 mei plaatsvindt in Nederland (Amersfoort) en België (Antwerpen) rond het thema *de economische crisis en de kerken*.

De Synodale Raad dankt mw. Anneke Vercruysse-de Raaf voor haar jarenlange inzet en zal in de toekomst naast zijn voorzitter, zijn Nederlandstalige vicevoorzitter dr. Han Rooze afvaardigen om in dit overlegorgaan te zeten.

Werkgroep Kerk in de Samenleving (KidS)- Euthanasie

Mede naar aanleiding van de stemming die onlangs in het Belgische Parlement heeft plaatsgevonden over euthanasie en kinderen is KidS bereid om een ad hoc werkgroep in het leven

roepen om een soort handreiking te schrijven over het onderwerp. Het past uitdrukkelijk niet in de traditie van de VPKB om over dit soort onderwerpen 'ex cathedra'-uitspraken te doen. De bedoeling is een document op te stellen dat kerkleden helpt bij het gelovig nadenken over dit thema. Een handreiking over dit moeilijke en gevoelige onderwerp waar zoveel verschillende kanten aan zitten lijkt de Synodale Raad uiterst welkom te zijn, zowel voor individuele gemeenteleden als eventueel ook om in groter verband in de plaatselijke kerk of op regionaal niveau (bijvoorbeeld een studienamiddag) te worden gebruikt.

Vluchten is een mensenrecht

Het tegenwoordige politieke klimaat is niet bepaald vriendelijk voor vluchtelingen. Niet alleen de populistische partijen staan erg negatief tegenover vluchtelingen, ook de meer gematigden stellen zich vaak terughoudend op. En de Europese gemeenschap wendt steeds meer middelen aan om de grenzen van Europa te bewaken. Een aantal kerken hebben zich aangesloten om er een kritisch rapport over te schrijven en een ander beleid voor te stellen. Samen met de Nederlandse Protestantse kerk en verschillende Duitse regio's en bisdommen, heeft de VPKB een rapport uitgebracht onder de titel: *Vluchten is een mensenrecht!* Het is een vlammend pleidooi geworden voor het recht van vluchtelingen in Europa.

In het rapport wordt onder meer de nood van mensen uit Afrika geschetst. Onder druk van Europa voert Marokko b.v. een onmenselijk beleid in het weren van vluchtelingen en het bewust niet helpen van mensen. Door verplaatsingen naar onleefbare gebieden en door geweld vinden er grove schendingen van mensenrechten plaats. Ook de hulp op zee van bootvluchtelingen verloopt vaak slecht of wordt tegengewerkt.

Het rapport van de kerken pleit voor het principe: een solidaire verdeling van de lasten in Europa en niet alleen de last neerleggen aan de buitengrenzen. Verder wijst men op de verschillende internationale afspraken op dit gebied, zoals de Geneefse vluchtelingenconventie van 1951, afspraken die aan vluchtelingen meer rechten geven.

Vanuit deze overeenkomsten en onze christelijke opdracht stellen de kerken de politiek van uitzetting en rechteloosheid aan de kaak. Men is kritisch ten opzichte van politieke praktijken, die vluchtelingen zonder proces opsluiten, werk en opleiding onthouden, zodat mensen zonder voldoende steun moeten leven. Ook de behandeling van de Roma zou anders moeten. Vluchten is, zo stelt het rapport *een door God gegeven recht* en gastvrijheid verlenen is een *christelijke opdracht*.

Het rapport is op 2 februari jl. tijdens een vredeswake in Aken gepresenteerd en mede ondertekend door de voorzitter van de VPKB. Wie het hele rapport wil lezen (zowel in het Duits, Frans als Nederlands opgesteld), verwijzen we naar de site www.vpkb.be. Men moet even doorbladeren naar de Nederlandse tekst!

Europese verkiezingen en de kerken

De geschiedenis van Europa en die van de Kerken in ons continent zijn nauw met elkaar verweven. Na eeuwenlang het toneel te zijn geweest van verbitterde godsdiensttwisten, kwam er in de 20ste eeuw een ommekeer. Steeds meer mensen gingen beseffen dat de *ge-loofwaardigheid* van het Evangelie sterk aan kracht in-boet als kerken en Christenen elkaar onderling bevechten. Het continent dat door de eeuwen heen geteisterd was geweest door kerkelijke onenigheid werd nu de bakermat van oecumenische organisaties als de Wereldraad van Kerken en de Conferentie van Europese Kerken. Deze organisaties bestaan uit Protestanten, Anglikanen en Orthodoxen en zij werken, waar mogelijk, samen met de Rooms Katholieke Kerk. Het oprichten van oecumenische organisaties toont aan dat kerken en Christenen van verschillende achtergronden met elkaar kunnen samenwerken wanneer men zich concentreert op wat bindt in plaats van wat scheidt. Daarmee wil niet gezegd zijn dat alles in de oecumene *koek en ei* is. Wel is de samenwerking een teken van respect voor elkaars integriteit en identiteit.

Eenzelfde geest van samenwerking over grenzen heen heeft geleid tot wat nu de Europese Unie is. Vele Christenen hebben in de loop der jaren bijgedragen tot het tot stand komen van de Unie en de EU heeft ons in de loop der tijd veel voordelen gebracht. Als *vredesproject* kreeg de EU zelfs de Nobelprijs voor de vrede. De laatste jaren ligt de EU echter, in ons deel van Europa, onder vuur. De economische crisis is daar mede schuldig aan. Het grootste probleem is echter dat de EU lange tijd een vrij technisch en juridisch project is gebleven dat veraf lijkt te staan van de burgers. Het blijkt moeilijk zich te identificeren met *Brussel* en met de politieke processen die zich daar afspelen. Het vertrouwen in het Europees experiment neemt af. Mede om deze reden zien we in veel delen van Europa een *hernationalisering* van politiek en

publiek debat. Dit proces zal zich weerspiegelen in de uitslag van de verkiezingen voor het Europees Parlement welke in mei zullen plaats vinden. Het valt te verwachten dat eurosceptische politieke partijen veel stemmen zullen weten te vergaren.

Wat willen de kerken?

De komende verkiezingen voor het Europees Parlement vormen een goede gelegenheid voor de kerken in Europa om na te denken over wat zij verwachten van de Europese Unie. Vanuit hun eigen ervaring weten de oecumenische Kerken in Europa dat verscheidenheid geen oorzaak voor verdeeldheid en twist hoeft te zijn. Wanneer verscheidenheid gepaard gaat met respect voor de identiteit van de ander, kan zij zelfs de eenheid versterken. De wereld is te sterk voor een verdeeld Europa. Vraagstukken als klimaatverandering, werkgelegenheid, en misdaadbestrijding kunnen beter op EU niveau worden aangepakt dan door individuele landen. Fijn stof en de opwarming van de aarde stoppen niet bij onze landsgrenzen.

Wij leven in een Europa dat sterk beïnvloed is door christelijke normen en waarden. Hierop moeten we voortbouwen. De EU is meer dan de Euro en de vrije markt. Europa heeft een ziel nodig. Dat betekent dat we een continent moeten zijn dat pal staat voor de menselijke waardigheid, dat mensenrechten verdedigt, dat mensen verwelkomt die elders vervolgd worden, dat serieuze pogingen doet armoede uit te bannen, dat vrede en verzoening bevordert, en dat Gods schepping respecteert. Europa gaat de kerken aan. Wij hebben Europa nodig en Europa heeft onze stem nodig want er staat veel op het spel.

Een aantal oecumenische organisaties heeft in meer detail uitgewerkt wat er van het nieuwe Europees Parlement wordt verwacht.

Zie <http://ecumenicalvoices2014.eu>

Rob VAN DRIMMELEN,
namens de werkgroep Kerk in de Samenleving

Over de overheid

Het kan niemand ontgaan zijn: zowel in België als in Nederland zijn er dit jaar weer politieke verkiezingen. Een mooie gelegenheid om eens te rade te gaan bij de apostel Paulus die zo markant, maar ook zo omstreken over de overheid geschreven heeft.

Paulus stelt in zijn brief aan de gemeente te Rome (Rom.13: 1,2): *Iedereen moet het gezag van de overheid erkennen, want er is geen gezag dat niet van God komt. Ook het huidige gezag is door God ingesteld. Wie zich tegen dit gezag verzet, verzet zich dus tegen een instelling van God.* Stel dat Paulus onze tijdgenoot was. Zou hij dan zijn tekst, indachtig het menselijke, al te menselijke verloop van de geschiedenis, ook zo hebben geformuleerd: ...*want er is geen gezag dat niet van God komt...* (?)

Wereldvreemd

Als er in onze tijd iemand zou zijn die zo'n zin in de krant schrijft, dan zouden de meesten van ons die krant hoofdschuddend dichtvouwen, wegens zoveel godsdienstige naïviteit om maar niet te spreken over zoveel wereldvreemd fundamentalisme. Niettemin is het bekend dat in de vorige eeuw vele christenen (zowel katholieken als protestanten) het tot aan de Hitlertijd, mede op grond van de genoemde Paulustekst, voor goed christelijk hielden om de overheid onder alle omstandigheden te gehoorzamen. Het nazi-regime zette deze zienswijze onder zware druk. Maar wat kon Paulus dan wél bedoelen?

Kritische betekenis

Welnu, in de oude synagoge bestond er over deze tekst nauwelijks verschil van mening. En dat was niet omdat ze daar zo naïef waren, maar omdat ze die tekst niet lazen naar de letterlijke betekenis, als zou God concreet-historisch bepalen welke overheden op aarde regeren. Zij lazen deze tekst naar de kritische betekenis die erin verborgen zit.

Om die kritische betekenis op het spoor te komen moeten we ons eerst realiseren dat Paulus schreef en leefde in het imperium Romanum, een historische context waarbinnen de hoogste overheid, namelijk de Romeinse keizer, goddelijke ambities en aanspraken had. Na hun dood werden de Romeinse keizers effectief goddelijk verklaard en kregen zelfs hun eigen tempel waarin ook beelden van de vergoddelijkte heerser werden opgesteld en waarin een speciale cultus ter ere van de almacht van de keizer plaatsvond. Als Romeins staatsburger wist Paulus dat maar al te goed, maar als leerling uit de joodse school van rabbijn Hillel en Gamaliël had Paulus ook geleerd dat de overheid juist niet goddelijk was. Voor een jood en ook voor de daaruit ontstane christelijke traditie was het b.v. *not done* om voor de wereldlijke overheid te buigen.

Verborgen

Die kritische opstelling ten aanzien van de overheid vinden we ook weer terug in de hierboven geciteerde

Paulustekst. Bij het lezen van die tekst denk je al snel: gaat Paulus de overheid nu toch weer vergoddelijken? Want toegegeven, de man had het minder cryptisch en verborgen kunnen formuleren, maar wie aandachtig leest ontdekt dat Paulus juist de toentertijdse vermeende goddelijke aanspraken van de hoogste overheid, impliciet loochent en tegenspreekt. Het is niet ondenkbaar dat Paulus (die Romeins staatsburger was) dat op zo'n cryptische en verborgen wijze formuleerde, omdat hij, schrijvende aan de gemeente in Rome, niet wilde dat zijn brief door de Romeinse overheid zou worden gevisieerd.

Niet goddelijk, maar van God

Paulus schrijft heel fijntjes, niet dat de overheid een *goddelijke* instelling is (alsof de overheid goddelijk zou zijn!) maar dat de overheid een instelling *van* God (voor de geïnteresseerden: *tu Theou diatagè*) is. En dat is een groot verschil. Met die uitdrukking zegt Paulus impliciet dat de overheid juist niet goddelijk is, maar dat zij, als instelling *van* God, áán die God ondergeschikt is en derhalve tegenover God verantwoording heeft af te leggen. Ziedaar ook de kritische betekenis van die tekst. Volgens die kritiek kan en mag geen overheid zich ooit nog goddelijke aspiraties veroorloven, of eigentijdser uitgedrukt: zich boven het *gepeupel* verheven voelen. Dat was in die tijd een ongemeen een opstelling ten opzichte van de overheid.

Niet de status maar de opdracht

Paulus zaagde daarmee niet alleen de vergoddelijkte poot onder de stoel van de overheid vandaan, maar onderstreepte daarmee bovendien (in een tijd dat gehoorzaamheid uitsluitend gold voor burgers ten aanzien van de overheid en niet andersom) dat ook de overheid gehoorzaamheid verschuldigd was. Want, zo schreef Paulus, *de overheid staat in dienst van God, de mensen ten goede.* Lees (tussen de regels door): overheden mogen niet hun goddelijke soevereine gang gaan, maar zijn verantwoording verschuldigd aan God en mens. Paulus heeft het daarbij immers niet over de *status* maar over de *opdracht* van de overheid. De macht waarmee de overheid is bekleed is

er niet om de macht of het pluche zelf, maar staat, naar het woord van Paulus, ten dienste van God, de mensen ten goede...

Ernst Veen,
predikant te Leuven.

Afscheid van De Open Poort

Vervolgens tekende redactie-voorzitter Henk van Andel haar karakter aan de hand van wat covers van de laatste jaren: Bijbels, maatschappijkritisch en dichtbij mensen.

Ten slotte probeerde Elke Vanderperre, coördinator van vzw Motief, met behulp van de haar aangereikte titel: *Als goede bladen (om)vallen: komt er een nieuwe lente na deze herfsttijd?* een blik in de toekomst te werpen. Elke wees er fijntjes op dat op de herfst de winter volgt en dat de winter niet direct gekenmerkt wordt door het ontstaan

van nieuw leven. Maar dood is niet altijd zo dood als het lijkt. Midden in de winter kan de kiem gelegd worden voor iets nieuws, al is er in eerste instantie misschien niets van te merken.

Het geheel werd muzikaal omlijst door *Muz' à Muze* - eigentijdse folk door Adriaan Spruyt (viool) en Nele Gerard (diatonisch accordeon).

In de uitnodiging voor de bijeenkomst stond te lezen:

Met het sluiten van De Open Poort nemen we afscheid van een tijdperk ... misschien met weemoed, maar ook vol vertrouwen. Het verhaal gaat door!

Annet Sinnema

Op 26 februari had een delegatie van de Synodale Raad een gesprek met de (oud-)redactieleden van de Open Poort over een mogelijke voortgang van het gedachtegoed van de Open Poort. Tijdens de uitwisseling van gedachten werd al gauw duidelijk dat een gestructureerde digitale voortzetting niet tot de mogelijkheden behoort. Wel werd bekeken hoe de kennis en de verworven ervaring opgenomen zouden kunnen worden in het beleid dat de Synodale Raad momenteel uitwerkt als het gaat om de zichtbaarheid van de VPKB in het medialandschap, inclusief de inhoudelijke invulling van onze website. Daar lijken wel degelijk mogelijkheden te liggen. Dit werd meteen de volgende dag ter sprake gebracht in de Nederlandstalige werkgroep Mediaraad. Bij deze worden namens de Synodale Raad, allen die aan de Open Poort hebben meegewerkt, van harte bedankt voor hun inzet.

Op vrijdag 21 maart jl. werd De Open Poort, ook wel liefkozend *de oude dame* genoemd, op de leeftijd van 94 jaar door bestuur, redactie en lezers ten grave gedragen. De bijeenkomst vond plaats in de protestantse kerk aan de Lange Winkelstraat in Antwerpen.

Na een woord van welkom door gastvrouw Karin Debroey schetste bestuursvoorzitter Wim van Til in het kort de levensloop van De Open Poort; hoe zij zich ontwikkelde van een zendingsblad voor België - een initiatief van de gereformeerde kerk (Nederland) - tot een protestants-oecumenisch tijdschrift rond geloof en samenleving.

Kroniek van de in 1913 verdwenen protestantse gemeente te Etikhove

Honderd jaar geleden (in 1913) verdween de protestantse gemeente van Etikhove. Hoezo protestantse gemeente van Etikhove? Hebben er dan ooit protestanten gewoond? Vandaag weten we hoegenaamd zo goed als niets meer over deze andere geloofsgenoten. Nochtans leefden en werkten ze sinds het midden van de 16de eeuw niet alleen in Korsele maar ook in Etikhove.

Auteur Edgard Van Droogenbroeck is voorzitter van Familiekunde Vlaanderen-regio Vlaamse Ardennen (VVF-Vlaamse Ardennen). Het uitgebreid archief van deze vereniging is sinds 2000 raadpleegbaar in het documentatiecentrum in de Maalzaakstraat te Maarkedal.

26 jaar geleden belandde hij op de Geuzenhoek te Sint-Maria-Horebeke en maakte er kennis met Willem-Vital Blommaert die jarenlang *scriba* (secretaris) was van de protestantse kerkenraad en sinds de oprichting in 1989 conservator van het Protestantisch Historisch Museum. Maandenlang hebben zij samen het rijke archief van de Horebeekse Geuzenhoek doorgenomen en het is dan ook uit dit archief, dat het leeuwenaandeel aan gegevens voor dit boek komt. Hij begeleidt u doorheen de wonderlijke geschiedenis van een groepje mensen die hun leven voor hun geloof veil hadden. Een vergeten groep Etikhovenaren wordt uit de *vergetelheid* gehaald.

Marc Vuylsteke

Het boek, in kleurendruk, telt 112 bladzijden en kan bekomen worden na het overmaken van 15 euro op

bankrekening nr. BE80 7475 1604 5077 van Businarias met vermelding *Protestanten Etikhove*.

Indien u het boek toegestuurd wenst te krijgen, komen er 5 euro portkosten bij, dus totaal 20 euro. Het boek kan ook, vanaf begin mei, afgehaald worden in het documentatiecentrum in de Maalzaakstraat 21 te Maarkedal (Etik-hove) elke zondagvoormiddag tussen 9 en 12 uur.

Edgard Van Droogenbroeck

KRONIEK VAN DE IN 1913
VERDWENEN PROTESTANTSE
GEMEENTE TE ETIKHOVE

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

ds. Steven FUITE

Redactieteam

Bea Baetens

Annet Sinnema-Buurman

ds. Ernst Veen

dr. Dick Wursten

Redactieadres:

Brognezstraat 44 - 1070 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

fax.: +32-(0)2-510 61 74

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website :

<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 20,00 euro
- Groepsabonnement: 15 euro (vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 25,00 euro

Vorige nummers Kerkmozaïek

<http://www.hipgo.be/kerkmozaiek/>

Storten

kan op onderstaand nieuwe rekeningnummer van de Verenigde Protestantse Kerk in België
Brognezstraat 44 - 1070 Brussel
ING BE06 3100 0835 5022

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Wat betreft de richtprijs voor advertenties kunt u zich wenden tot de redactie. Zij behoudt zich het recht voor om deze al dan niet te plaatsen.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek:

5 mei 2014.

Vacature voor een diaken met bijzondere opdracht Bruxelles-Musée

De plaats van diaken met bijzondere opdracht op bovenplaatselijk vlak in de Museumkerk te Brussel (Eglise protestante Bruxelles-Musée) wordt per 1 december 2014 vacant.

Profil:

- u bent lid van de VPKB
- u bent polyvalent
- werктаal: Frans, maar een goed kennis van het Nederlands is een pluspunt
- u kunt werken met de courante softwaresystemen
- u gaat graag met mensen om; u beschikt over vaardigheden, eigen aan de sector
- functie voor onbepaalde duur

Specifieke eisen:

- onthaal en secretariaat
- administratief werk (kerk, gebouw, inkomen/uitgaven)
- beheer website
- fulltime opdracht (te verdelen over gemeentelijk vlak en regionaal (district) of nationaal (synode) vlak)

Het betreft een plaats van hulppredikant, bezoldigd volgens het barema van de Federale Overheidsdienst Justitie (dienst Erediensten).

Contactpersoon :

Moderator kerkeraad, mevr. Jacqueline Lombart - 02-377 66 57 - jalombart@gmail.com